

ще се върне. „Булката избягала и се върнала при родителите си. Дал човекът парите (бащата на момчето – б.а.), иска си ги обратно” (м., 73 г., Старозагорско).

Друга чергаруваща в миналото група, в устната история на която се запазва спомен за такъв потестарен орган, е тази на рударите. И при копанарите, и при мечкадарите се говори за т.нар. „лиежа де рудара” (Колев, Крумова 2005: 67).

4. Ендогамията – предпоставка за съхраняване на груповата идентичност

В миналото, а нерядко и днес, изискването за *чистотата на групата* е много важен и в доста случаи решаващ аргумент при избора на съпрузи. Границата на ендогамността очертава и границата на групата. За циганите/ ромите не е толкова от значение дали булката е от махалата, от друг град или село, а по-важното е “да е от нашите”. И в съвременността тракийските калайджии, кардарашите, демирджиите, копанарите, бургуджиите, градецките цигани продължават да са *ендогамни в рамките на групата*.

През втората половина на XIX век бракът между цигани християни и цигани мюсюлмани не се приема. За недопускането на такъв православието свещеник поп Минчо Кънчев ангажира местните старозагорски първенци българи. Търси съдействието и на уважавани представители на двете религиозни цигански общности – хаджи Христо Калъча и Мустафата. „А кумицата ми Райка Енева остана вдовица. Циганинът черибашията Аликоч Ахмедов овдовял и се сгодил за Райка, кумицата ми. Той е мохамеданин, а тя християнка. ... Черибашията Аликоч ще потурчва една от християнските циганки, да стане ханъмка, за да я вземе за жена.... Повикайте циганите хаджи Христа Калъча и Мустафата. Скоро искам пръстена от Алкоча ... Аликоч не дохожда. Проводил пръстена и се скрил, че лошо боли, тази булка е бодлива. Аз взех пръстена, та го занесох вечерта на кумицата Райка Енева. Дадох ѝ пръстена и ѝ дръпнах един хубав бой: че нека се годи още веднъж за черибашии Аликоч Ефендя и става черибашийка ченгене ханъма” (Кънчев 1983: 231).

В началото на XX век при наблюденията си на циганските групи в Североизточна България Петуленгро (Б. Гилят-Смит) констатира, че като цяло пазят имената на групите си и поколения наред се женят само в групата (Petulengro 1915-16: 4).

След окончателното усядане на чергарстващите и заселването им в различни географски региони в определена степен се разширява и брачният пазар на групите в рамките на общността. В Добруджа, в районите на Силистра и Добрич, към отседналите още в началото на XX век кардарашии от субгрупата на тасманарите (гребенари) се присъединява субгрупата на жълпите. Тук те влизат и в брачни взаимоотно-